

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOZOFSKI FAKULTET

VIJEĆU

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, **br. 01-1173, od 19.09.2017.** godine, imenovana je Komisija za ocjenu magistarskog rada, pod naslovom ***Mjesto i značaj Individualnog razvoja obrazovnog plana (IROP) u sistemu inkluzivnog obrazovanja***, kandidatkinje **Mirjane Popović.**

U skladu sa članom 29, stav 1 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, Komisija podnosi sledeći

IZVJEŠTAJ

O MAGISTARSKOM RADU

KRATKI PRIKAZ RADA

Magistarski rad kandidatkinje Mirjane Popović, ***Mjesto i značaj Individualnog razvoja obrazovnog plana (IROP) u sistemu inkluzivnog obrazovanja***, napisan je na 112 strana, u Times New Roman fontu, prored 1,5. Nakon uvodnih razmatranja, teorijski dio rada struktuiran je u 5 tematskih cjelina: Inkluzivno obrazovanje, Djeca sa posebnim obrazovnim potrebama,

Individualizacija i diferencijacija nastavnog procesa, Individualni razvojni obrazovni plan (IROP) I Individualni tranzicioni plan.

U okviru druge strukturne cjeline, koja se odnosi na metodologiju istraživanja fokusiranoj tematskoj problematici, detaljno je operacionalizovan metodološki koncept, a potom predstavljeni rezultati istraživanja.

Nakon objedinjavanja teorijskog i metodološkog dijela rada, kandidatkinja je opsežno analizirala empirijsku evidenciju u okviru četvrtog poglavlja, pod nazivom, Zaključak . Kandidatkinja Mirjana Popović je svoju teorijsku elaboraciju fokusirane problematike, utemeljila u brojnim relevantnim izvorima i publikacijama (ukupno 102 jedinice) i primjereno odabranim i prikazanim elektronskim izvorima. Na kraju su prilozi, odn.instrumenti, funkcionalno operacionalizovani i primijenjeni u ovom istraživanju.

U uvodnom dijelu rada kandidatkinja navodi da u savremenim društvima granice između škole i spolnog okruženja se sve više brišu, naročito kada je u pitanju inkluzivno obrazovanje. Prihvatajući princip inkluzije u obrazovnom procesu kreira se prostor za kvalitetno razrješavanje problema u učenju i poremećaja u ponašanju jer se na taj način kreira njegova dinamičnosti i kvalitetan odnos između elemenata koji čine samu suštinu procesa obrazovanja. Ciljevi obrazovanja se permanentno mjenjaju, stalno preispituju, redefinišu i usklađuju sa potrebama društva i čovjeka. Ideali obrazovanja, kao i obrazovni ciljevi su usko povezani sa sociokulturnim okolnostima jednog društva, kao i sa političkim idealima koji direktno utiču na kvalitet intelektualnog života, na primjer sa stepenom osvojene demokratičnosti i mogućnosti ostvarenja ličnih sloboda. Obrazovanje je aktivan proces osmišljavanja i vrednovanja kojim se kreira „druga” čovjekova priroda. Svi navedeni elementi (škola, porodica, vršnjaci, ukupni društveni sistem) su jednako važni za postizanje maksimalnog postignuća u angažovanom činu kao što je proces obrazovanja, a samim tim i u otkrivanju i podsticanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama u obrazovnom procesu.

Inkluzivno obrazovanje podrazumijeva prilagodljiv i senzibilan obrazovni sistem koji prihvata, prepoznaje i razvija potencijale svakog djeteta. UNESCO je na konferenciji u Salamanki 1994. godine, stavio naglasak na inkluziji kao pokretu koji je u direktnoj vezi sa poboljšanjem obrazovnog sistema kao cjeline: “Inkluzija je proces rješavanja i reagovanja na raznovrsnost potreba svih učenika kroz sve veće učestvovanje u učenju, kulturama i zajednicama

i sve manju isključenost u okviru obrazovanja i iz njega. Osnovni principi inkluzivnog obrazovanja su: uključivanje djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama u redovni obrazovni sistem uz punu saradnju roditelja prilikom kreiranja, individualizacije i diferencijacije obrazovnih zahtijeva u odnosu na dijete. Nastava se diferencira u odnosu na ukupnost razvojnih aspekata učenika, s ciljem otklanjanja prepreka koje onemogućavaju optimalan razvoj sve djece, pa i djece sa teškoćama u razvoju. Inkluzija se odnosi na proces poboljšanja uslova za učenje i obezbjeđivanje prilika za sve učenike da postanu uspješni u obrazovanju. Individualni razvojni obrazovni plan (IROP) je: "pisani dokument pripremljen za određenog učenika i plan koji tačno određuje obrazovne ciljeve koje učenik treba ostvariti tokom određenog vremena kao i strategije učenja, resurse i podršku neophodne da se ti ciljevi ostvare. Individualni obrazovni plan je i pravno utemeljen u „Zakonu o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama”¹

O individualnom obrazovnom planu može se misliti kao o proizvodu. Individualni obrazovni plan izrađuje se u procesu saradnje koji uključuje školu, roditelje, učenika (gdje je to moguće), i druge relevantne osobe i ustanove. On se odnosi na prilagođene programa i fokusira se na prioritetne potrebe u učenju, jer učenik može imati i druge obrazovne potrebe koje ne zahtijevaju isti stepen intenziteta u planiranju i praćenju. Količina prilagođavanja i podrške varira u odnosu na individualne obrazovne potrebe svakog učenika. Učenicima sa složenijim teškoćama ili osujećenjima će biti potrebne značajnije promjene obrazovnog programa.

Individualni razvojni obrazovni plan omogućava nastavnicima da odgovore na različite potrebe svojih učenika i samim tim obezbjeđe kvalitetno obrazovanje za svakog učenika prema njegovim sposobnostima i potrebama. To je pisani dokument koji ima mogućnost stalnog dopunjavanja, mijenjanja i prilagođavanja uz puno učešće nastavnika, roditelja, pa i samog djeteta. Njegova najvažnija karakteristika jeste otvorenost koja prati dinamiku razvoja djeteta u svim dimenzijama razvoja njegove ličnosti. Kvalitetno urađen Individualni razvojni obrazovni plan jeste uslov kvalitetne integracije djeteta u redovni obrazovni proces. Imajući sve navedeno u vidu Individualno razvojni obrazovni planom, naravno ukoliko je kreiran uz poštovanje svih potrebnih elemenata, postiže se zadovoljavanje najboljeg interesa djeteta odnosno njegovo prije svega psihološko blagostanjeje izuzetno važno „sredstvo rada” u nastavnom procesu koji počiva

---

¹ „Zakonu o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama” Sl. list RCG 80/4 i Sl. list CG 45/10

na principima individualizacije, diferencijacije i demokratizacije nastavnog procesa uopšte, čineći ga na taj način prilagodljivim za svako dijete ponaosob. Zbog toga je izuzetno važno utvrditi mjesto i ulogu Individualnog razvojnog obrazovnog plana u „živom” procesu kakav je nastava, sagledati dosadašnja iskustva nastavnika, roditelja i stručnih radnika škole, a sve u cilju percepcije postojećeg stanja radi unapređenja narednih koraka u procesu inkluzivnog obrazovanja u Crnoj Gori.

U prvom poglavlju teorijskog okvira rada, *Inkluzivno obrazovanje*, kandidatkinja M. Popović, se bavi temeljnom teorijskom elaboracijom pojma i modela inkluzivnog obrazovanja.

U drugom poglavlju teorijskog konceptualnog okvira, *Djeca sa posebnim obrazovnim potrebama*, kandidatkinja se bavi, uz pozivanje na relevantne izvore: Kategorijom djece sa posebnim obrazovnim potrebama i Pristupima u radu sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama

Treće poglavlje, pod nazivom *Individualizacija i diferencijacija nastavnog procesa*, implicira 3 uže tematske cjeline. M. Popović, u ovom poglavlju detaljno obrazlaže pojam individualizacije u nastavnom procesu, ukazuje na značaj prirode procesa individualizacije i prirode procesa individualizacije.

U četvrtom poglavlju teorijskog konceptualnog okvira, *Individualni razvojni obrazovni plan (IROP)*, kandidatkinja se bavi pojašnjenjem: Šta je Individualni razvojni obrazovni plan (IROP) ?, Sadržajem Individualnog razvojnog obrazovnog plana (IROP)?, Kada se i za koju djecu kreira Individualni razvojni obrazovni plan (IROP), Značajem timskog rada u kreiranju Individualnog razvojnog obrazovnog plana (IROP-a) i Participaciji djeteta u kreiranju Individualnog razvojnog obrazovnog plana (IROP-a).

U drugom dijelu rada, kandidatkinja Kovačević razvija metodološki koncept rada kroz cjelishodno projektovani cilj i zadatke, a potom i logično, detaljno operacionalizovane hipoteze . Funkcionalno namjenski razrađeni korpus istraživačkih instrumenata temelji se na precizno i cjelishodno organizovanim metodološkim pretpostavkama, a primijenjen je na reprezentativnom uzorku, koga čine 82 učenika. Ispitanici su bili roditelji (23), učiteljice (24), predmetni nastavnici (22) i stručni saradnici (13).

U istraživanju su primjenjivati sljedeće metodološke tehnike: kvalitativna analiza sadržaja, desk analiza. Ovom metodološkom tehnikom je ispitivana relevantna naučna literatura za oblast kojom se kandidatkinja bavila u radu uz sagledavanje osnovnih teorijskih aspekta onih fenomena koji su u fokusu našeg istraživanja, zatim su primjenjivane fokus grupe. i polustrukturirani intervju. Za potrebe vođenja razgovora na polustrukturiranom intervjuu, kreiran je vodič za razgovor.

Kandidatkinja ističe da je cilj rada da ukaže na izuzetan značaj Individualnog razvojnog obrazovnog plana za sve učesnike obrazovnog procesa, ali i da ukaže na činjenicu da nedovoljno poklanjanje pažnje njegovom kreiranju polazeći od individualnih potreba i mogućnosti djeteta za koje je namijenjeno može dovesti do puke formalizacije u primjeni inkluzivnih vrijednosti u okviru obrazovnog sistema. Na tom putu ulogu nauke odnosno primjenjivost naučnih rezultata do kojih se došlo naučnim putem je od izuzetne važnosti na razvijanju svijesti o značaju izrade Individualnog razvojnog obrazovnog plana u procesu obrazovanja. Konkretno u fokusu rada su sagledana dejstva kvalitetno kreiranog Individualnog razvojnog obrazovnog plana na proces učenja i uključivanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u sistem obrazovanja čime su iskristalisani i određeni izazovi koje se odnose na svijesti o značaju Individualnog razvojnog obrazovnog plana i procesa individualizacije, integracije i diferencijacije u obrazovnom procesu koji njeguje inkluzivni vrijednosni sistem. U tom smislu putem ovako koncipiranog istraživanja došlo se do jasne, u logičkom i teorijskom smislu precizne i naučno relevantne baze znanja koja će poslužiti kao dobra osnova i polazište za uvođenje određenih promjena u praktičnom djelovanju.

Istraživački zaključak utemeljen u obimnoj, slojevitoj empirijskoj evidenciji, prikupljenoj nakon primjene istraživačkih instrumenata. Kreiranje Individualnog razvojno obrazovnog plana je izuzetno kompleksan, dinamičan proces, koji ne trpi uniformnost i puki formalizam. Rezultati sprovedenog istraživanja potvrđuju sljedeće činjenice:

- da Individualno razvojno obrazovni plan predstavlja jedan od najvažnijih segmenata procesa inkluzije djece sa posebnim obrazovnim potrebama u redovan obrazovni sistem.
- takođe, deklarativno ispitanici/ce se slažu sa konstatacijom da bez temeljno utvrđenog Individualno razvojno obrazovnog plana nema ni kvalitetno

realizovanog procesa inkluzije. Ističu važnost pripremne faze, kao i faze planiranja u izradi Individualno razvojno obrazovnog plana.

- Da u procesu kreiranja plana nema mjesta za: improvizaciju, uniformnost, formalizam, copy paste modele. Ne postoji univerzalni Individualno razvojno obrazovni plan iz kojeg bi mogli neke djelove mogli „iskoristiti”.
- ispitanici/ce, odnosno učesnici istraživanja su takođe svjesni činjenice da Individualno razvojno obrazovni plan treba da kreira Tim, nikako pojedinac bez obzira bio on nastavnik ili stručni saradnik
- rješenje Komisije za usmjeravanje ne smije biti shvaćeno drugačije osim kao preporuka.
- individualno razvojno obrazovni plan je dokument koji bi po prirodi sadržaja i procesa čiju suštinu čini trebao biti dinamičan i promjenjiv. To je dokument koji ni u jednoj etapi kreiranja ne bi trebao da bude zatvoren i konačan.

Iz priloženih rezultata jasno je da se očekivanja nijesu u potpunosti pokazala značajnim i tačnim. Čak sami rezultati su kontradiktorni u odnosu na hipoteze, kao i rezultate prethodnih istraživanja. Uočena kontradiktornost kandidatkinju M.Popović navodi na zaključak da se Individualno razvojno obrazovnim planom, naravno ukoliko je kreiran uz poštovanje svih potrebnih elemenata, postiže zadovoljavanje najboljeg interesa djeteta odnosno njegovo prije svega psihološko blagostanje. Naravno, ne samo djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama, već sve djece uključene u obrazovni proces.

ZAVRŠNA OCJENA RADA

Imajući u vidu navedenu argumentaciju koja svjedoči o kvalitetu, relevantnosti, svrsishodnosti, inovativnosti magistarskog rada kandidatknije Mirjane Popović, na temu koja je izuzetno aktuelna i značajna, Komisija je pozitivno ocjenila rad, te predlaže Vijeću Filozofskog fakulteta da usvoji Izvještaj i odobri javnu odbranu magistarske teze, pod nazivom: **Mjesto i značaj Individualnog razvoja obrazovnog plana (IROP) u sistemu inkluzivnog obrazovanja.**

KOMISIJA:

Prof.dr Čedo Veljić, predsjednik

doc.dr Nada Šakotić, mentorka

prof. dr Tatjana Novović, članica

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO:	28.02.2019.		
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	248		